

Vestigingsklimaat

Van de redactie

Drie vragen aan Ton van Nimwegen

“Het is kortzichtig om te denken dat het verhuizen van een groot bedrijf naar het buitenland niet zo erg is.”

Het vestigingsklimaat staat de laatste jaren steeds vaker centraal in het politieke en maatschappelijke debat. Daarom vroegen wij aan Ton van Nimwegen drie vragen over hoe Nederland aantrekkelijk kan blijven voor bedrijven, wat de verhouding is tussen multinationals en het mkb, en welke rol vertrouwen, regelgeving en ondernemerschap daarin spelen. Ton van Nimwegen is de nieuwe partijvoorzitter van de VVD. Hiervoor werkte hij ruim dertig jaar in de internationale bankwereld, onder meer bij ABN AMRO en Rabobank, en was eerder penningmeester van het VVD-hoofdbestuur. Daarnaast promoveerde hij op het onderwerp ethiek in het bankwezen.

Zit er een grens aan hoever je moet gaan om bedrijven hier te houden?

De discussie over het vestigingsklimaat gaat zelden slechts alleen en echt over bedrijven. Het gaat over iets fundamenteels: hoe we als land omgaan met vrijheid, verantwoordelijkheid en zekerheid.

Vanuit liberaal perspectief is het antwoord helder. Vrijheid betekent ruimte om te ondernemen. Die vrijheid bestaat alleen binnen een sterke rechtsstaat, met duidelijke spelregels. De overheid moet betrouwbaar zijn, niet afhankelijk. Als bedrijven vertrekken omdat Neder-

land zichzelf vastzet in regels en onzeker beleid, dan ligt het probleem bij ons. Niet bij hen.

Maar er is wél een grens. Een overheid moet nooit chan-tabel worden. We gaan niet ieder bedrijf koste wat kost vasthouden. Publieke belangen, zoals ieders veiligheid, onze rechtsstaat en maatschappelijk draagvlak, gaan voor. Juist daarom is het zo belangrijk dat we het speelveld op orde hebben. Zodat bedrijven hier blijven omdat Nederland aantrekkelijk en consistent is, niet omdat we uitzonderingen maken.

Ik had de afgelopen vele jaren vanuit mijn werk als bankier natuurlijk veel contacten met internationale bedrijven die in Nederland actief zijn of wilden worden, en ook met Nederlandse bedrijven met veel internationale activiteiten.

Ton van Nimwegen

En wanneer we het dan over vestigingsklimaat hadden, kwam vaak het woord ‘voorspelbaarheid van regelgeving’ naar boven. Ik merkte dat het voor veel bedrijven belangrijk is dat ze kunnen vertrouwen op een betrouwbare overheid waarin voorspelbare regelgeving niet voor verrassingen zorgt.

Wij willen als VVD natuurlijk altijd minder regelgeving, we willen het ondernemers makkelijker maken om te ondernemen. We willen niet dat grote ondernemingen verhuizen naar Amerika of Engeland, want daarmee verzwakken we het hele ecosysteem rondom deze multinationals, met name ook veel MKB-bedrijven en daarmee dus werkgelegenheid in de volle breedte.

Ik heb hier altijd veel gesprekken over gevoerd met klanten van de bank, wij wilden hen immers ook altijd helpen met hun bancaire zaken, niet alleen voor de bank maar juist voor de hele Nederlandse economie. Het is kortzichtig om te denken dat het verhuizen van een groot bedrijf naar het buitenland niet zo erg is. Het is wel erg, want daarmee gaat innovatiekracht, ondernemerschap, werkgelegenheid, ecosystemen met MKB-bedrijven, allemaal verloren. Wij zijn een handelsland, kijken altijd over de grenzen, en laten we dus ook vooral ons vestigingsklimaat zo gunstig mogelijk maken met zo min mogelijk regels, want daarmee kunnen we ook onze kinderen en kleinkinderen in de toekomst aan banen helpen én onze welvaart en welzijn blijven verbeteren.

“Stilstand is uiteindelijk het grootste risico voor zekerheid. Want mensen vragen niet om minder vrijheid. Ze vragen om grip.”

Is er volgens jou een scheve balans in aandacht of beleid tussen multinationals en kleinere ondernemers?

Tegelijk moeten we oppassen voor de beeldvorming. Alsof het alleen om multinationals gaat. Alsof het mkb achteraan bungelt. Dat is een vals frame. Onze economie is een ecosysteem. Grote bedrijven trekken innovatie, investeringen en banen aan. Het mkb vormt de ruggengraat daaromheen, voor diensten, voor producten, voor onze leefbaarheid. Het één kan niet zonder het ander.

In het debat zie je soms wel een scheve balans. In beleid hoeft dat niet zo te zijn. Het is logisch dat grote bedrijven veel aandacht krijgen: ze zijn zichtbaar en geopolitiek relevant. Maar dat ontslaat ons niet van de plicht om het mkb centraal te blijven stellen in lasten, regeldruk en ruimte om te ondernemen. Gelijkwaardigheid is hier het liberale uitgangspunt: niet iedereen hetzelfde behandelen, maar iedereen eerlijk behandelen binnen zijn of haar rol in de economie.

En de discussie of het dan over heel grote multinationals of kleinere MKB-bedrijven gaat, is eigenlijk veel minder relevant, want zij leven natuurlijk allemaal met elkaar in ecosystemen. Daarom is het juist zo belangrijk dat wij grote bedrijven naar Nederland weten te trekken, want het hele ecosysteem dat er om dat soort bedrijven wordt gebouwd aan kleinere MKB-bedrijven, toeleveranciers, etc., is natuurlijk wat al die werkgelegenheid en economische groei geeft. En daarmee welzijn en welvaart voor onze hele samenleving.

“De overheid moet betrouwbaar zijn, niet afhankelijk.”

Vestigingsklimaat gaat vaak over beleidskeuzes, maar er zit ook een culturele kant aan. Denk jij dat er onder Nederlanders/Europeaanen een klimaat van angst heerst?

De echte vraag ligt ergens anders. In heel Europa, en vaak ook in Nederland, zie je een reflex van terughoudendheid. Twijfel over groei. Of erger: de roep om krimp. Wantrouwen richting technologie. Angst voor verandering. Terwijl de wereld om ons heen versnelt.

In zekere zin is er sprake van een klimaat van angst. Niet irrationeel, maar wel risicomijdend. Angst om grip te verliezen, om achter te blijven, om de rekening te betalen van verandering. Maar die angst vertaalt zich te vaak in beleid dat stilstand organiseert. En stilstand is uiteindelijk het grootste risico voor zekerheid.

Want mensen vragen niet om minder vrijheid. Ze vragen om grip, om perspectief, om een land waarin werken loont, een koophuis bereikbaar is en de toekomst niet steeds verder weg lijkt. Kortom, ze willen een plek waar ze een fijn leven kunnen opbouwen.

Daar zit ook de spanning in het debat over vestigingsklimaat. Want een beter vestigingsklimaat betekent vaak minder regels. En minder regels voelt voor veel mensen als minder bescherming.

Hoe verdedig je dat? Door eerlijk te zijn over wat zekerheid écht betekent. Zekerheid komt niet uit regels alleen. Zekerheid komt uit een sterke eco-

nomie. Uit banen. Uit groei. Uit een overheid die kan investeren in zorg, veiligheid en onderwijs. Zonder groei wordt zekerheid een belofte zonder dekking.

De liberale gedachte is dan ook geen ideologisch dogma, maar een praktische keuze. Groei is geen doel op zich. Het is de voorwaarde voor alles wat we willen beschermen: onze veiligheid, onze voorzieningen, onze manier van leven.

Daarom is deregulering ook geen doel op zich. Het gaat niet om minder regels omdat dat “lekker liberaal” klinkt. Het gaat om betere regels. Minder bureaucratie waar die verstikt. Meer duidelijkheid waar die ontbreekt. Een overheid die levert op haar kerntaken, en verder ruimte laat.

Vrijheid en verantwoordelijkheid gaan daarbij hand in hand. Bedrijven krijgen ruimte, maar dragen ook bij. De overheid laat los waar het kan, maar staat stevig waar het moet. Dat is de balans. Vrijheid en zekerheid zijn geen tegenpolen. Ze zijn afhankelijk van elkaar. Dat is misschien wel de kern van het debat waar we middenin zitten. De vraag is of we nog durven te kiezen voor een land dat vooruit wil. Wat mij betreft is dat een volmondig ‘ja!’

Hoofdkantoor van Shell in Londen